

Muistio

16.4.2025

VN/8786/2025
VN/8786/2025-OKM-3

Valtioneuvoston asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen 8 §:n muuttamisesta

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelman linjausten mukaisesti perusopetuksen oppimisen tukea koskeva lainsäädäntö on uudistettu. Laki perusopetuslain muuttamisesta (1090/2024) on hyväksytty 30.12.2024 ja se tulee voimaan 1.8.2025. Lähtökohtana on varmistaa oppilaalle hänen tarvitsemansa konkreettiset tukitoimet sekä kouluille riittävät resurssit tuen toteuttamiseen. Uudistuksella parannetaan oppilaiden mahdollisuuksia saada nykyistä aikaisemmin ja tehokkaammin oppimisen ja koulunkäynnin tukea silloin, kun oppilaalla on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan tai osallistua opetukseen. Tarkoitus on, että oppilas saa jatkossa tukea oppimiseensa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä. Uudistuksessa keskiössä ovat oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, joilla tarkoitetaan esimerkiksi opetusryhmien muodostamista siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa ja opettajan olisi mahdollista huomioida opetusryhmän tarpeet riittävän hyvin.

Opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen (986/1998 jäljempänä *kelpoisuusasetus*) 8 §:ssä säädetään erityisopetusta antavan opettajan kelpoisuusvaatimuksista. Pykälän §:n 1 momentissa säädetään siitä, ketkä ovat kelpoisia antamaan perusopetuslain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua niin sanottua osa-aikaista erityisopetusta. Pykälän 2, 3 ja 5 momentissa säädetään, ketkä ovat kelpoisia antamaan perusopetuslain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua erityisopetusta. Perusopetuksen oppimisen tukea koskevan lainsäädännön uudistuksen yhteydessä mainitut perusopetuslain pykälät kumottiin, minkä vuoksi kelpoisuusasetuksen 8 §:n viittaussäännökset perusopetuslakiin ovat vanhentuneet. Perusopetuslakiin tehtyjen muutosten vuoksi kelpoisuusasetuksen 8 §:ää esitetään muutettavaksi.

Perusopetuslain (628/1998) 37 §:ssä säädetään opetuksen järjestäjän henkilöstöstä. Pykälän 3 momentin asetuksenantovaltuuden mukaan rehtorin ja opettajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä virkatyönä. Asetusluonnos oli lausuntokierroksella Lausuntopalvelu.fi-palvelussa samanaikaisesti perusopetuslain muuttamista koskevan hallituksen esityksen (HE 114/2024 vp) kanssa 7.5. - 18.6.2024 välisenä aikana. Lisäksi ministeriö kuuli Opetusalan ammattijärjestö OAJ:ta, Suomen Kuntaliittoa ja Kunta- ja hyvinvointialueuetyönantajia lausuntopalautteen ja eduskuntakäsittelyssä perusopetuslakiin tulleiden muutosten perusteella kelpoisuusasetusluonnokseen tehdyistä päivityksistä.

Perusopetuksen tuen uudistusta koskeva hallituksen esitys, johon ehdotetut asetusmuutokset liittyvät, on käsitelty kuntalain (410/2015) 13 §:n mukaisessa valtiovarainministeriön yhteydessä toimivassa kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa 10.9.2024.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Voimassa olevan sääntelyn mukaan osa-aikaiseen erityisopetukseen, erityisopetukseen tietyssä oppiaineessa ja erityisopetukseen erityisluokassa on olemassa omat kelpoisuusvaatimuksensa. Kelpoisuusvaatimuksista säädetään kelpoisuusasetuksen 8 §:ssä. Perusopetuslain 16 §:n 2 momentin mukainen osa-aikainen erityisopetus on yksi aikaisemmin voimassa olleen kolmiportaisen tuen tukimuoto. Osa-aikaista erityisopetusta antaa kelpoisuusasetuksen 8 §:n 1 momentin mukaiset kelpoisuusehdot täyttävät erityisopettaja.

Niissä oppiaineissa, joissa erityisen tuen oppilaalla on perusopetuslain 17 §:n 1 momentin mukaisen erityisopetuksen tarve, erityisopetusta antaa kelpoisuusasetuksen 8 §:n 2 tai 3 momentin mukaiset kelpoisuusehdot täyttävä erityisopettaja riippumatta opetuksen järjestämispaikasta. Oppiainetta perusopetuslain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettuna erityisopetuksena on kelpoinen opettamaan myös henkilö, joka on asetuksen mukaan kelpoinen antamaan kyseisen aineen opetusta perusopetuksessa, ja joka on suorittanut erityisopettajan opinnot.

Perusopetuslain uudistetuissa oppimisen tukea koskeissa pykälissä määritellään ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä oppilaskohtaiset tukitoimet, joihin sisältyy erityisopettajan antama opetus sekä erityisluokanopettajan antama opetus. Erityisopettajan opetus muun opetuksen yhteydessä sisältyy perusopetuslain 20 b §:ssä säädettyihin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin. Erityisopettajan antamalla opetuksella muun opetuksen yhteydessä tarkoitetaan erityisopettajan antamaa ja erityispedagogiseen osaamiseen perustuvaa opetusta, joka tukee esi-, luokan- tai aineenopetusta. Tuki on erityisopettajan antamaa opetusta, jota annetaan yhteis- tai samanaikaisopetuksena esiopetuksen-, luokan- tai aineenopettajan kanssa pääsääntöisesti luokkatasoisesti, koko opetusryhmän tarpeet huomioiden.

Erityisopettajan opetus ryhmäkohtaisena tukimuotona on aina ryhmälle annettavaa muun opetuksen yhteydessä toteutettavaa. Sitä ei toteuteta pysyvässä pienryhmässä eikä yksittäisten oppilaiden osalta oppiaineittain. Ryhmäkohtainen tukimuoto voidaan toteuttaa pienemmässä ryhmässä, mutta kyse on joustavasti muodostetusta ja tilapäisemmästä ryhmästä, ei säännöllisestä pienryhmästä. Ryhmäkohtaisena tukimuotona erityisopettajan opetusta antaa erityisopettaja, jolla on ylemmän korkeakoulututkinnon lisäksi erityisopettajan opinnot.

Erityisopettajan opetus sekä erityisluokanopettajan opetus sisältyvät perusopetuslain 20 c §:ssä säädettyihin oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Oppilas voi saada oppilaskohtaisina tukitoimina erityisopettajan opetusta osittain pienryhmässä, kokonaan pienryhmässä tai erityisluokassa.

1. Osittain pienryhmässä toteutettava opetus tarkoittaa, että oppilaan opetuspaikka on tavallisessa luokassa, mutta hän saa osan joidenkin oppiaineiden opetuksesta erityisopettajan pienryhmässä.

2. Kokoaikainen pienryhmäopetus tarkoittaa, että yksi tai useampi oppiaine oppilaan lukujärjestyksessä opiskellaan pääosin tai kokonaan erityisopettajan tai erityisluokanopettajan pienryhmässä. Osan oppiaineista oppilas opiskelee tavallisessa ryhmässä.

3. Erityisluokkaopetus tarkoittaa kaikkia oppiaineita tai toiminta-alueita koskevaa pääsääntöisesti kokoaikaista opetusta erityisluokassa. Oppilas voi osallistua jonkun tai joidenkin oppiaineiden opetukseen tavallisen ryhmän tunneille pedagogisena järjestelynä edellytystensä mukaan.

Edellä mainituista tukitoimista kohdassa 1 oppilas opiskelee oppiaineen tunneista alle puolet erityisopettajan pienryhmässä. Päävastuu oppilaan opetuksesta kaikkien oppiaineiden osalta on luokan- tai aineenopettajalla, ei erityisopettajalla. Tätä pienryhmäopetusta antaa (laaja-alainen) erityisopettaja, joka ei kuitenkaan vastaa oppilaan arvioinnista kyseisessä oppiaineessa.

Kohdassa 2 oppilas opiskelee yhden tai useamman oppiaineen oppitunneista yli puolet (tai kaikki tunnit) erityisopettajan tai erityisluokanopettajan pienryhmässä. Oppilaan opetuksesta vastaa luokan- tai aineenopettaja sekä erityisopettaja/erityisluokanopettaja pienryhmässä opiskeltavien oppiaineiden osalta. Pienryhmässä opiskeltavien oppiaineiden arvioinnista vastaa niin ikään erityisopettaja/erityisluokanopettaja. Tätä pienryhmäopetusta voi antaa erityisluokanopettaja tai erityisopettaja, jolla on opettamansa oppiaineen kelpoisuus. Tätä pienryhmäopetusta ei voi antaa

laaja-alainen erityisopettaja, jolla ei ole aineenopettajan kelpoisuutta tai joka ei ole suorittanut monialaisia opintoja.

Kohdassa 3 oppilaan opetus järjestetään kokoaikaisesti erityisluokassa, ja opetuksesta vastuu on erityisluokanopettajalla. Kokoaikaiseen erityisluokkaopetukseen voi liittyä pedagogisia järjestelyjä, joissa oppilasta opettaa toisessa ryhmässä luokan- tai aineenopettaja.

Kelpoisuusasetuksen 8 §:ään ehdotetaan tehtäväksi oppimisen tuen uudistuksesta johtuvat päivitykset. Perusopetuslain oppimisen tukea koskevan lainsäädännön uudistuksen tavoitteena ei ollut muuttaa erityisopettajan ja erityisluokanopettajan opetusta antavan opettajan kelpoisuusvaatimuksia, joten muutokset olisivat pääasiassa säädösteknisiä. Nykytilanteessa oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyy kolmenlaisia kelpoisuuksia: kelpoisuus osa-aikaiseen erityisopetukseen, kelpoisuus erityisopetukseen tietyssä oppiaineessa, sekä kelpoisuus erityisluokanopetukseen. Asetuksessa ehdotetaan täsmennettäväksi, ketkä ovat jatkossa kelpoisia antamaan perusopetuksen oppimisen tuen mukaisia tukimuotoja ja tukitoimia. Asetuksessa säilyisi samanlainen jaottelu kolmenlaiseen kelpoisuuteen kuin nykytilanteessa. Siihen, kuinka kelpoisuus saavutetaan, eli erityisopettajan ja erityisluokanopettajan kelpoisuuksiin kuuluviin opintoihin, ei esitetä muutoksia.

Kelpoisuusasetuksen 8 §:n 5 momentin mukainen sääntely kehitysvammaisten opettajien kelpoisuudesta ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että viittaus kehitysvammaisiin oppilaisiin poistettaisiin ja liitettäisiin perusopetuslain 20 i §:n mukaisesti toiminta-alueittain järjestettävää opetusta antavan opettajan kelpoisuudeksi. Lisäksi voimassa olevan 8 §:n 5 momentin avustavien opettajien kelpoisuuksia koskeva sääntely ehdotetaan poistettavaksi. Voimassa olevan kelpoisuusasetuksen 8 §:n 6 ja 7 momenteissa säädetään kelpoisuuden osoittamisesta Opetushallituksen antamilla kelpoisuustodistuksilla Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa suoritettujen koulutusten perusteella. Säännökset ehdotetaan poistettaviksi, sillä näille erillisille kelpoisuustodistuksille ei ole tarvetta. Näissä maissa koulutuksen hankkineille voidaan antaa ammattipätevyden tunnustamislain (1384/2015) mukainen päätös ammattipätevyden tunnustamisesta tai ulkomaanopintolain (1385/2015) mukainen päätös erityisopetuksen opintojen rinnastamisesta. Lisäksi 8 §:ään ehdotetaan säädöshuoltoa, jonka tarkoituksena on parantaa pykälän luettavuutta ja helpottaa kelpoisuuksien tulkintaa.

4 Pääasialliset vaikutukset

Ehdotetut muutokset olisivat luonteeltaan suurelta osin teknisiä. Kelpoisuuden saavuttamiseksi tarvittaviin opintoihin ei esitetä muutoksia, eikä muutoksilla arvioida siten olevan vaikutuksia opetuksen tai opettajankoulutuksen järjestämiseen.

Suorana lyhyen aikavälin vaikutuksena työvoiman kysyntään on ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen aiheuttamiin velvoitteisiin arvioitu tarvittavan laskennallisesti 150 uutta erityisopettajaa perusopetukseen. Tällä hetkellä valmistuvat erityisopettajat kattavat suunnilleen eläköityvien määrän sekä muuten alalta pois siirtyvien erityisopettajien määrän, joten vaikutukset näkyvät kyseisen erityisopettajamäärän lisäkoulutustarpeena. Kun opettajatarvetta on arvioitu, on todettu, että em. erityisopettajat voitaisiin saada vuoden mittaisella tutkinnon täydentämisellä, koska kuntakentältä on ilmaistu tarve kouluttaa esimerkiksi luokanopettajia erityisopettajiksi. Samalla tutkinnon täydentämisen periaatteella voitaisiin kouluttaa myös aineenopettajia erityisopettajiksi. 150 uutta opiskelupaikkaa tutkintoaan täydentäville on korkeakoulujen koulutuskapasiteetin vuoksi syytä jaksottaa kolmelle eri vuodelle.

Osa perusopetuslain muutoksen myötä syntyvästä tarpeesta olisi mahdollisesti katettavissa rekrytoimalla muualla kuin erityisopettajana tai erityisluokanopettajana työskenteleviä kelpoisia henkilöitä takaisin opetustehtäviin sekä nykyisen henkilöstön sopivalla työnjaolla tai opetusvelvollisuustuntien lisäksi tulevilla ylituntijärjestelyillä. Erityisesti pitkällä aikavälillä arvioidaan oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen vähenevän, kun painopiste siirtyy ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamiseen. Tämän arvioidaan vähentävän hiukan erityisluokanopettajien tarvetta ja painopisteen siirtyvän aiempaa vahvemmin erityisopettajan antamaa opetukseen joko ryhmäkohtaisena tukimuotona tai oppilaskohtaisena tukitoimena. Tämän myötä sekä lapsimäärien vähenemisen huomioiden kaikkien erityisopettajien tarve asettunee pitkällä aikavälillä nykyiselle tasolle.

Opetusta tukevien opetusjärjestelyiden varmistamisella sekä ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen vahvistamisella voi olla vaikutuksia muiden opettajien sekä koulunkäyntiavustajien tai muun henkilöstön työllisyyteen ja rekrytointitarpeisiin, mutta lapsimäärien pitkän aikavälin ennakoitu kehitys huomioiden henkilöstötarpeiden ja työllisyyden voidaan arvioida pitkällä aikavälillä pysyvän nykyisellä tasollaan tai henkilöstötarpeiden vähenevän.

Perusopetuksen oppimisen tuen uudistuksen vaikutuksia on kokonaisuutena kuvattu perusopetuslain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 114/2024 vp).

5 Lausunto- ja kuulemis palaute

Opetus- ja kulttuuriministeriö lähetti asetusluonnoksen yhdessä perusopetuslain tuen uudistusta koskevan hallituksen esityksen kanssa laajalle lausuntokierrokselle 7.5. - 18.6.2024. Ministeriöön saapui lausuntoja yhteensä 184. Lausunnot keskittyivät pääasiassa perusopetuslain muutoksiin, mutta 26 lausunnona otettiin kantaa myös asetusluonnokseen. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö järjesti asetusluonnoksesta 27.2.2025 kuulemistilaisuuden Suomen Kuntaliitolle ja Kunta- ja hyvinvointialueyönantajille. Vastaava kuulemistilaisuus järjestettiin Opetusalan ammattijärjestö OAJ:lle 28.2.2025.

Lausunnonantajat pitivät kannatettavana ehdotuksen tavoitetta pyrkiä selkeyttämään erityisopettajien kelpoisuuksia nykyisestä. Lausujat katsoivat, että oppimisen tuen uudistuksen kannalta on merkittävää pyrkiä mahdollisimman selkeisiin ja yksiselitteisiin linjauksiin opettajien kelpoisuuksista ja siitä, kuka tai ketkä ovat kelpoisia opettamaan kussakin tukimuodossa. Lausunnonantajat näkivät tärkeänä, että erityisopettajan ja erityisluokanopettajan tehtäviä ja vastuita ei muutettaisi ja kelpoisuuksia ei väljennettäisi.

Asetuksen lausuntoversiossa ehdotettiin, että voimassa olevan kelpoisuusasetuksen 8 §:n 5 momentin mukainen sääntely kehitysvammaisille annettavan opetuksen opettajien kelpoisuudesta poistettaisiin, jolloin kehitysvammaisten oppilaiden opettajien kelpoisuuksiin olisi sovellettu samoja säännöksiä kuin muidenkin oppilaiden opetukseen. Tämä olisi käytännössä tarkoittanut kehitysvammaisten oppilaiden opetuksen osalta kelpoisuusvaatimusten nostamista. Jo kelpoiseksi katsottujen henkilöiden työskentely olisi turvattu siirtymäsäännösin. Lausunnonantajat katsoivat, että nykyiset kelpoisuusvaatimukset ovat toimineet hyvin ja muutos olisi ollut opetuksen järjestämisen näkökulmasta merkittävä. Lausunnonantajat esittivät huolena, että muutos johtaisi todennäköisesti näiden virkasuhteiden täyttämiseen henkilöillä, jotka eivät täytyä kelpoisuusvaatimuksia, ja siten määräaikaisten virkasuhteiden kasvuun ja opetushenkilöstön suurempaan vaihtuvuuteen. Myös ehdotettu siirtymäsäännös koettiin tulkinnanvaraiseksi. Saadun lausuntopalautteen perusteella ehdotuksesta luovuttiin.

Lisäksi osa lausunnonantajista toivoi, että perusopetuksen erityisopettajan ja erityisluokanopettajan kelpoisuudet ja koulutussisällöt yhdistettäisiin ja siirryttäisiin käyttämään yhtä erityisopettajanimikettä. Tämän katsottiin mahdollistavan tuen suunnittelun ja toteutuksen joustavoittamisen ja helpottavan rekrytointia. Asetuksen jatkovalmistelussa tätä ei pidetty tarkoituksenmukaisena, sillä yksi erityisopettajakelpoisuus ei vastaisi perusopetuslain säännösten mukaisia tukimuotoja ja tukitoimia. Lisäksi kelpoisuuksien yhdistäminen heikentäisi oppilaan oikeutta saada oppiaineen opetusta kelpoiselta opettajalta oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeidensa mukaisesti muun opetuksen yhteydessä, pienryhmässä tai erityisluokassa. Erityisopettajien ja erityisluokanopettajien koulutusten sisältöjen muuttaminen edellyttäisi laajaa yhteistyötä koulutusta järjestävien korkeakoulujen kanssa, eikä sitä ei ole mahdollista tehdä opetustoimen henkilöstön kelpoisuusasetuksen muutoksilla.

Lausuntokierroksen jälkeen asetusluonnosta täsmennettiin vastaamaan eduskunnan hyväksymien perusopetuslain säännösten muotoiluja. Esimerkiksi perusopetuslain 20 c §:ssä säädetyt oppilaskohtaiset tukitoimet muuttuivat vielä eduskuntakäsittelyn aikana hallituksen esityksen lausuntoversioon nähden siten, että tukitoimista toinen, eli erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, tarkennettiin nimenomaan yhden tai useamman oppiaineen osalta enemmän kuin puolet tai kokonaan erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetuksena annettavaksi. Tässä tukitoimessa vastuu oppiaineen opetuksesta sekä arvioinnista on kokonaan erityisopettajalla tai erityisluokanopettajalla, ja on välttämätöntä, että kyseisellä erityisopettajalla on erityisopettajan opintojen lisäksi kelpoisuus opettaa kyseistä oppiainetta.

Lausuntokierroksella ja erillisen kuulemisen yhteydessä Suomen Kuntaliitto ja Kunta- ja hyvinvointialueuetyönantajat nostivat esiin, että kelpoisuusasetuksen 8 §:n sääntelyn ei tule perustua virkanimikkeisiin, sillä tämä poikkeaisi asetuksen aikaisemmasta sääntelylogiikasta. Jatkovalmistelun aikana ehdotetun 8 §:n sanamuotoja tämän palautteen perusteella täsmennettiin, sillä tarkoituksena ei ole, että asetus jatkossakaan määritteli henkilöstön tarkempia nimikkeitä tai palvelussuhdelajia, vaan tästä päättäisi edelleen opetuksen järjestäjä. Lisäksi Kuntaliitto ja Kunta- ja hyvinvointialueuetyönantajat katsoivat, ettei kelpoisuusasetuksen 8 §:ssä tulisi säätää erityisopetusta antavan opettajan kelpoisuudesta siten, että säännökset sidotaan perusopetuslain mukaisiin tukitoimiin. Jotta voidaan varmistaa oppimisen tuen uudistuksen keskeinen tavoite, eli oppilaiden oikeus saada tarvitsemiaan tukitoimia, ei kelpoisuuksia voida määritellä muusta lähtökohdasta kuin tukitoimista käsin. Kelpoisuusasetuksen tulee perustua perusopetuslakiin, eikä asetuksella voida heikentää oppilaan laissa säädettyä oikeutta saada tarvitsemansa tuki. Huolta aiheuttivat myös ehdotusten viranomais- ja kustannusvaikutukset. Opetusalan ammattijärjestö OAJ piti kuulemistilaisuudessa käsiteltyä asetuksen päivitettyä versiota pääasiassa selkeänä ja helposti ymmärrettävänä.

6 Säännöskohtaiset perustelut

8 §. *Erityisopettajan ja erityisluokanopettajan opetusta antavan opettajan kelpoisuus.* Pykälä ehdotetaan muutettavaksi kokonaan. Voimassa olevassa pykälässä säädettyihin kelpoisuusvaatimukseen ei ole tarkoitus tehdä muutoksia. Uusien perusopetuslain oppimisen ja koulunkäynnin tukea koskevien säännöksistä johtuen pykälään on tarve tehdä välttämättömät lainsäädäntötekniset muutokset. Selkeyden vuoksi pykälän momenttien järjestystä on perusteltua muuttaa. Koska perusopetuslaissa ei käytetä enää jatkossa erityisopetuksen käsitettä, tulisi myös pykälän otsikko muuttaa. Pykälän uusi otsikko olisi *erityisopettajan ja erityisluokanopettajan opetusta antavan opettajan kelpoisuus*.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä määriteltäisiin perusopetuksen erityisopettajan opetusta antavan opettajan kelpoisuusvaatimukset. Pykälän 1 momentissa on aikaisemmin viitattu perusopetuslain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuun osa-aikaiseen erityisopetukseen. Momenttiin tehtäisiin tekniset korjaukset, jossa viittaukset kumottuihin pykäliin muutettaisiin viittauksiksi uusiin perusopetuslain tuen pykäliin. Esitetyn muutoksen johdosta 1 momentissa määriteltäisiin, kuka voi antaa perusopetuksessa erityisopettajan opetusta perusopetuslain 20 b §:ssä tarkoitettuna ryhmäkohtaisena tukimuotona ja 20 c §:n 2 momentissa tarkoitettuna oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan opetusta muun opetuksen yhteydessä ja osittain pienryhmässä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi perusopetuksessa kokoaikaisesti ja oppiaineen osalta kokonaisvastuullisesti pienryhmäopetusta antavan erityisopettajan opetusta antavan opettajan ja erityisluokanopettajan opetusta antavan opettajan kelpoisuusvaatimukset. Pykälän 2 momentissa on aiemmin viitattu perusopetuslain 17 §:ssä tarkoitettuun erityiseen tukeen kuuluvaan erityisopetukseen. Esitetyn muutoksen myötä 2 momentissa määriteltäisiin, kuka voi antaa perusopetuslain 20 c §:n 2 momentissa tarkoitettuna oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetusta pienryhmässä. Perusopetuslain 20 c §:n 2 momentin mukainen tukitoimi ”erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä” on oppiainekohtaista eli kohdistuu oppiaineen opetukseen. Se edellyttää opettajalta opintoja kyseessä olevien oppiaineiden hallinnasta. Tällaiset ovat joko erityisluokanopettajalla, jolla on perusopetuksessa opettavien oppiaineiden monialaiset opinnot suoritettuina tai oppiainekohtaisesti aineenopettajalla, jolla on aineenopettajakelpoisuuden lisäksi myös erityisopettajan opinnot suoritettuina. Voimassa olevan momentin 1 ja 2 kohtiin ei esitetäisi muutoksia. Kyseisessä oppilaskohtaisessa tukitoimessa ei ole kyse erityisluokkaopetuksesta, eikä tehtävä sinällään edellytä erityisluokanopettajan kelpoisuutta, vaan kelpoisuuden erityisopettajaksi ja oppiaineen tai oppiaineiden opettamiseen. Samasta syystä ei myöskään ole tarkoituksenmukaista edellyttää kyseistä tukitoimea antavilta aineenopettajataustaisilta erityisopettajilta monialaisia opintoja. Niiden suorittamisen edellyttäminen vaikeuttaisi myös kelpoisuuden saamista tehtävään, jossa vastataan (yhden tai useamman) yksittäisen oppiaineen opetuksesta pienryhmässä. Ehdotetussa muodossa momentin 3 kohta vastaisi voimassa olevan kelpoisuusasetuksen 8 §:n 3 momentin alkuosaa, jossa on säädetty kelpoisuudesta erityisopettajan opetuksen antamiseen oppiaineessa.

Pykälän 3 *momentissa* määriteltäisiin, kuka on kelpoinen antamaan perusopetuslain 20 c §:n 2 momentissa tarkoitettuna oppilaskohtaisena tukitoimena erityisluokanopettajan opetusta erityisluokassa. Ehdotettu 3 momentti vastaisi voimassa olevan asetuksen 8 §:n 2 momenttia.

Pykälän 4 *momentissa* säädettäisiin kelpoisuudesta antaa esiopetuksessa perusopetuslain 20 b §:n 2 momentissa tarkoitettua erityisopettajan opetusta muun opetuksen yhteydessä sekä 20 c §:ssä tarkoitettuja oppilaskohtaisia tukitoimia esiopetuksessa. Tähän olisi kelpoinen paitsi henkilö, joka on 1–3 momenttien mukaisesti kelpoinen antamaan erityisopettajan opetusta perusopetuksessa, myös henkilö, jolla on asetuksen 7 §:n 2–4 momentissa säädetty esiopetuksen opettajan kelpoisuus ja joka on suorittanut erityisopettajan opinnot. Lisäksi kelpoinen olisi henkilö, joka on suorittanut soveltuvan korkeakoulututkinnon ja erityisopettajan opinnot. Vastaava esiopetusta koskeva säännös on ollut voimassa olevan kelpoisuusasetuksen 8 §:n 5 momentissa, eikä tämä muuttaisi nykytilaa. Selkeyden vuoksi kyseinen esiopetuksen oppilaille erityisopetusta antavan opettajan kelpoisuutta koskeva säännös siirrettäisiin jatkossa omaksi momentikseen.

Pykälän 5 *momentti* koskisi Valtion kuulo-, näkö- ja liikuntavammaisten kouluissa liikunnan opetusta antavan opettajan kelpoisuutta. Säännöksen mukaan tätä opetusta olisi kelpoinen antamaan 2 momentin estämättä myös henkilö, jolla on kelpoisuus antaa liikunnan opetusta perusopetuksessa, ja joka on suorittanut erityisliikunnassa perus- ja aineopinnot. Näissä kouluissa liikunnan opettajalta ei siis vaadittaisi erityisopettajan opintoja, jos hänellä on erityisliikunnan perus- ja aineopinnot. Ehdotettu 5 momentti vastaisi asiallisesti voimassa olevan pykälän 3 momentin loppuosaa.

Pykälän 6 *momentti* koskisi sellaista opettajaa, jonka kelpoisuus antaa aineenopetusta perustuu peruskouluasetuksen 102 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin momentti oli asetuksessa 294/1996, tai saman pykälän 3 momenttiin, sellaisena kuin momentti oli asetuksessa 1174/1992. Säännös vastaisi pääasiassa voimassa olevan asetuksen 4 momenttia, mutta viittaukset korjattaisiin vastaamaan tässä asetusmuutoksessa ehdotettuja uusia momentteja.

Pykälän 7 *momentissa* säädettäisiin kelpoisuudesta toiminta-alueittaisen opetuksen antamiseen. Kelpoisuus vastaisi nykyisen 8 §:n 5 momentin sääntelyä kehitysvammaisten oppilaiden opettajien kelpoisuudesta. Voimassa olevassa asetuksessa käytetty viittaus kehitysvammaisiin oppilaisiin kuitenkin poistettaisiin ja liitettäisiin perusopetuslain 20 i § 2 momentin mukaisesti toiminta-alueittain järjestettävää opetusta antavan opettajan kelpoisuudeksi. Tätä opetusta olisi kelpoinen antamaan henkilö, joka on suorittanut soveltuvan korkeakoulututkinnon ja erityisopettajan opinnot.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että muutokset tulevat voimaan 1.8.2025. Samaan aikaan tulee voimaan myös laki perusopetuslain muuttamisesta 1090/2024.

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen 8 §:n muuttamisesta.